

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIODICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI.
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ESPANYA
y 10 centaus paper en l' isla de Cuba.
NUMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

PORVENIR DE LA DONA.

Molt s'ha discutit sobre las condicions intellectuals de la més hermosa meytal del género humá. Los uns sostenen que la dona té tanta inteligencia com l'home, y que per lo mateix l'adornan las mateixas aptituds y serveix per exercir totes las carreras.

Jo 'm guardaré molt de negar la inteligencia de la dona.

¡Ah! Quan veig una carona d'aquellas tant simpáticas, tant finas, tant expressivas, una cara d'aquellas que sembla que diuen: «Estimam», l'ánima se me n'hi vá, y comprench que ha de ser molt gran l'inteligencia de la dona, ja que l'home darrera d'ella no pocas vegadas hi pert l'enteniment.

Perdonin los meus lectors si avuy per avuy tracto d'aquest assumpto. No 'n tinc la culpa jo si está sobre 'l tapete, com sol dirse.

En algunas nacions més civilizadas y sobre tot més despreocupadas que la nostra, la dona, que desde 'ls seus primers anys comensa per rebre una educació menos trabada que la de aquí, ha sapigut introduhirse en totes las esferas de la vida social, exercitarse en la práctica de totes las carreras, rebre totes las investiduras y disputar al home la missió de defensar plets y de fer curacions.

¿Perqué no ha de servir la dona espanyola per totes aquestas cosas?

Aquí 'n tenim una idea molt distinta. Aquí s'educa a la dona no més que per ser mare de familia, y algunas vegadas ni per ser aixó s'educa si quiera.

¿Y la dona que no troba casador?
¿Y la que no té fortuna per viure de renda?
¿Y la que queda viuda, ab familia menuda?
Si busca 'l necessari en lo treball honrat, no sempre ho alcanza. Lo treball de la dona obté escassissima recompensa.

Y si no apela al treball honrat ¿de quin medi 's valdrá?
¿Quántas donas no han caigut en la degradació, impulsadas per la miseria!
Aquesta sola consideració hauria de fer meditar als nostres legidors; y no obstant, per lo vist, sembla que no hi pensan gota.

Are mateix, unas senyoretas, que al istil dels Estats Units, en la Universitat de Barcelona han estudiat una carrera, cumplint rigurosament totes las exigencias académicas, van trobarse a l'hora de pendre 'l títol ab certas dificultats incomprendibles.

La pretensió de aquestas senyoretas vá anar a Madrid en consulta, y 'l Consell de instrucció pública vá reunir-se, vá deliberar y vá resoldre.

¿No saben qué?
Com a bons espanyols van escoltar las exigencias de la galanteria; pero com a bons espanyols també van mostrarse sòrts a la véu de la justicia.

Van atendre a las alumnas; pero van tancar la porta a las que en lo successiu poguessen seguir lo seu exemple.

Van regoneixe 'ls fets consumats; pero res més que 'ls fets consumats.

La dona que tinga aspiracions a instruirse y a treure un fruit dels seus estudis, ja ho sab: lo Consell d'instrucció pública opina que ha de neixe en un sigle que pensi de un'altra manera, ja que en lo sigle XIX no ha arribat encare per Espanya l'hora de la redenció de la dona.

Y no busquin pas lo fonament d'aquest acort capritxós, ja que dificilment arribarian a trobarlo.

No podrán dir que la dona no serveixi per totes las carreras.

Perque si comensém per la de metje, trobarém que instintivament la dona, quan es mare, l'exerceix en los seus fills:

¿Ahont trobarán uns cuidados més delicats que 'ls de las mares de familia?

Y ademés ¿no seria més decorós que certas enferme-

tats de la dona fossen objecte de l'atenció y del examen de la dona mateixa?

Jo conech joves qu'estavan malalts del cor, y un si de una dona 'ls ha posat bons repentinament. Aquests miracles no 'ls fá ni la homeopatia, y aixó que aquest remey es més impalpable y menos de mal pendre que 'ls globulillos.

Inútil es dir que 'l batxillerat seria molt més curt en la dona qu'en l'home, dat que las donas ja del seu natural son batxilleras.

Si 'l ser advocat consisteix en tenir picardia los homes més llestos haurian de desarse davant de una doctora en lleys; y si consisteix en enrahonar molt ¿qui fora capás de ferlas callar, trobantse en una vista?

Ademés ¿cóm s'ho farian los jutjes per fallar en contra un plet qu'ellas haguessen defensat?

Y no 'ls dich res si l'advocada fos bonica: la justicia fora capás de treure's la vena dels ulls per contemplarla.

La carrera de notari es una altra de las que podrian exercir ab més profit.

Baix lo punt de vista d'emboicar, jo no hi vist ningú que 'n sápigat tant com las donas, quan aquestas s'ho proposan.

¿Y qué me 'n diuen d'ellas en materias de *dar fe*? Ateos conech que no creuen ab Déu y no obstant tenen *fé* en la paraula de una dona.

Com ingenyeras també 's pintan solas.

Qualitat instintiva de la dona es la d'inginyarse. Si ellas se proposan casarse ab un home 'l pescan sense remey. Si la familia s'hi oposa la rendeixen. A copia de voluntat y de perseverancia, omplan abismes, construeixen ponts y foradan túnels.

Y una nena enamorada desafia als telegrafistas més hábils en materia de ferse entendre sense parlar.

Ella está al balcó, lo seu promés fá l'os pèl carrer. Grinyola la lleva de las vidrieras, fent l'efecte de la campaneta d'avis. Lo nuvi alsa la vista, 'ls ulls de la nena brillants y hermosos funcionan activament. ¿Quin foco de electricitat!

En un instant se instalan fils elétrichs invisibles: lo polo positiu y 'l negatiu se corresponen y s'entenen.

Lo resúmen d'aquells telégramas es sempre 'l mateix.

Per ell:—T' estimo y serás meu.

Per ella:—T' estimo y serás méva.

¡Oh triunfo de la ciencia femenina!

Vaja, mirin tho pèl costat que vulgan, y trobarán sempre que la dona té qualitats naturals é instintivas per exercir totes las carreras.

Jo fins voldria que n'hi hagués que seguissen la car-

Lo Papa vá dir: «Aquestas pelegrinacions per mi son un gran consol.»

Ho crech.
Son un gran consol per 17.000 motius.

Després de tot, are que s' han gastat 100 ó 150.000 duros en los pous de Moncada, diuhen que 'ls terrenos sobre 'ls quals están construhits, no pertanyen al Ajuntament.

Diuhen que 's ván fer las obras, si bè ab consentiment del amo dels terrenos, sense formular cap escriptura, ni pendre possessió dels mateixos.

Benaventurat lo célebre ajuntament de 'n Fontrodona que tenia uns descuits de aquesta naturalesa!
De tot se descuidava, menos de l' arrós.

Los antichs feyan sortir la Veritat de dintre de un pou.

Y la veritat que surt dels pous de Moncada es una: es que aquí hi ha hagut un gran abandono, y qu' es molt fácil que la deixadés dels altres tinga de pagarla Barcelona entera.

Pero la millor veritat es la de la justicia que ha inspirat aquell refran: «Qui ha fet lo mal que 'l pagui.»

Per últim la cascada del Parque ja tréu aygua.
Enhorabona!
Lo Parque es l' únich siti de recreo que conta Barcelona, y á horas d' are ja hauria d' estar tot llest.
Lo salt de l' aygua produheix molt bon efecte.
Are no més falta que s' acabin las estátuas projectadas.

Ja está á punt d' acabarse 'l colégi de jesuitas.
Lo colégi está á punt d' acabarse; pero l' iglesia encare s' ha de comensar.
L' iglesia, pèls jesuitas déu ser un article de luxo.
Com que 'ls sants no pagan pensió!

Una noticia:
«De la guarnició francesa que sosté 'l bloqueig d' Andorra, han mort tres soldats gelats.»
La patria algunas vegadas té uns gustos ben reproables.
Demana soldats gelats.
Y 'ls pren al natural.

La biblioteca *Arte y letras* de la casa editorial Verdaguery Domenech s' ha enriquít ab un nou tomo, que conté 'l *Marcos de Obregon* de *Vicente Espinel*, ilustrat admirablement per en Pellicer.

Es un modelo d' elegancia y de bon gust aquesta nova producció d' aquella casa editorial, qu' está fent lo que no havia fet encare cap editor nacional ni estranger. Aixó en quant á l' edició y á la enquadernació, qu' es verdaderament espléndida.

Respecte á l' ilustració, en Pellicer ha interpretat á l' autor y l' época de un modo acabat, y si no tingüés ja un renom justament adquirit, aquest esmerat treball l' hi conquistaria.

Si volen més detalls passin per la llibreria de 'n Lopez, ahont se venen las obras, y se suscriu á la Biblioteca.

Venint á Barcelona. pèl carril de Barcelona:
—¿Qu' es aquell edifici tant gran?
—L' Universitat.
—¿Y aquest de més cap aquí? (Se refereix al semi-nari.)
—Una fàbrica.
—Una fàbrica de qué?
—Una fàbrica de llana.

De Filipinas han enviat al rey un puro que té la friolera de tres metros de llargada.
Ja 'ls dich jo qu' es una breva aquesta que no se l' acabarà may més.

Ab motiu dels exámens s' ha ocupat la premsa aquests dias de un assumpto que mereix la pena de parlarshi.

Existeixen per tot Espanya colegis de carácter religiós ahont s' hi ensenyen totas las assignaturas de segona ensenyansa.

Existeixen ademés colegis privats dedicats á prestar los mateixos serveys.

Dintre de la llibertat está bè que n' hi haja de tota mena.

Pero 'ls colegis privats ó particulars pagan una contribució més ó menos considerable; y 'ls colegis religiosos no pagan contribució de cap mena.

Los professors de colegis privats necessitan per ensenyar de un titol académich; en cambi 'ls professors religiosos poden prescindir y prescindeixen d' aquest titol.

Y finalment, venen los exámens, y 'ls alumnos dels

colegis privats han de passar per l' adressador, anantse á examinar en los establiments oficials, mentres los alumnos dels colegis privats s' examinan en lo mateix colégi, en presencia de una comissió de dos catedràtics que intervenen en totas las assignaturas, fins en aquellas que no ensenyen y no comprenen.

De manera que aixó ja no es llibertat, sino privilegi. Y per cert, qu' es un privilegi odiós.

Que veji 'l govern, que segons hi sentit á dir es liberal; que veji 'l Sr. Albareda, que segons asseguran es justicier, si es possible que aixó continuhi d' aquest modo.

Ni la justicia humana, ni la justicia divina poden consentirho.

En una taberna:
—Donéume un puro.
—Si es servit.
—¿Quán val?
—Dos quartos.
—Dos quartos? Ja veuréu, quedéuvos lo puro y donéume 'ls d' ayguardent.

Aixis ho fá 'l taberner y després d' haverse'l begut, lo parroquiá pren actitud de anarse'n.

—Ep ¿y 'ls dos quartos del ayguardent?
—Ja 'us hi donat lo puro que també 'ls val.
—Donchs los dos quartos del puro?
—Ay, ay, ¿que no 'us he l' hi tornat?
Lo taberner se queda com qui véu visions y sense saber cóm desfer aquell embolich.

QUÈNTOS.

Pregunta de un catedràtic á un jove que reb l' investidura de advocat:

—Vamos á veure, quan algun client vos confihí la defensa de un plet, ¿quin consideréu que ha de ser lo vostre deber primer?

Resposta del alumno:
—Me sembla que 'l deber principal, *sine qua non*, ha de ser demanarli un anticipo.

Aquesta resposta es pèl mateix istil de la que vá donar un quinto al seu capitá quan aquest, volentli infundir l' amor á la patria, l' hi parlava ab gran entusiasme de la bandera nacional.

—Quan veyéu boleyar la ayrosa bandera espanyola, ¿quin es lo primer pensament que se 'us ocorra?

Lo quinto:
—Qué vol que l' hi diga: quan la veig boleyar, penso que fá vent.

En una fonda.
Un mestre d' idiomas salda un compte de la seva estada, y no tenim prou diners queda á deure mitja pesseta.

—Faltan dos rals, diu l' inflexible fondista.
—Dispensi... murmura 'l professor.
—L' hi dich que faltan dos rals.
—Ja veuréu, no puch pagarli d' altra manera que prestantli un servey del meu art. Asseguis y l' hi donaré una lliadó de francés, d' italiá, de alemany, trihi, vosté mateix.

Un metje, després d' inspeccionar á un malalt dels tifus, diu ab molt aplom:

—No tingan cap cuydado: jo 'l curaré.
—¿Vol dir, Sr. doctor?
—¡Oh! Es matemátich.
—¿Cóm s' enten matemátich?
—Jo 'ls hi esplicaré.
—Diga, Sr. Doctor.
—D' aquesta mateixa malaltia tinch contat que se me 'n moren lo 99 per cent. Fins are 'n duch 99 d' enterrats; ell fá 'l número 100, y per lo tant es inútil dirlos que l' hi toca curarse.

Una mare renyant á la seva filla que s' está barallant ab lo seu promés:

—¡Noya, noyal.
—¿Qué vol, mamá?
—Que estiguéu quiets. Sembléu lo gat y 'l gos. Ay, Señor, qualsevol que 'us vejés renyint d' aquest modo diria que ja sou casats.

Un senyor molt amich de la quitxalleta troba al mitj del carrer á una criatura plorant amargament.

—¡Y are! ¿qué tens, fill meu? l' hi pregunta:
La criatura respon:
—Hi per...dut... dos quar...ar...tos. Y la ma...a...re 'm reny...a...a...a...rá!

Lo senyor donantli una pessa de dos:
—Tè, fill meu, no ploris per tant poca cosa.

A pesar de tot lo xicotet segueix més desconsolat que may.

—Pero... home ¿de qué ploras?...
Lo xicot respon:
—Si no... ha...a... guès per...dut los pri...i...mers a...a...re 'n tind...dri...i...a 'qua...a...tre.

TREJICA-CAPS.

XARADAS.

I.

La primera es una lletra sens dupte molt poch usada, y la segona un menjar que á tota persona agrada. Es nom de neya bonica la dos ab prima per cert, y lo total una prenda que 's porta en lo temps del fret.

SARATASSAS.

II.

En una tot soch ditxós y aixó que no tinch dinés y hu que jo treballó ab dos al revés del ambició que viu com una *Jos-tres*.

PAU SALA.

SINONIMIA.

Estava D. Joseph Tot tras de una tot amagat y un cassador ab un tiro per poch lo tot. ¿Ho has trobat?

P. R.

TRENCA-CLOSCAS.

CALDERA

Combinar las letras de manera que dongan per resultat lo nom de un funcionari públich.

RETINTO.

COMBINACIÓ NUMÉRICA.

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •

Omplir los pichs ab números que sumats vertical, horizontal y diagonalment dongan per resultat 25.

DINOU DE MAIG.

CONVERSA.

—¿Ahont vás, Joan?
—A casa la Marieta.
—¿Qué vás á ferhi?
—Vaig á veure la...
—La qui?
—Entre tú y jo ho havém dit.

PAU DE LAS OLLAS.

TERS DE SILABAS.

• • • • •
• • • • •
• • • • •

Primera ratlla un objecte de tela ó de cotó que presta un gran servey á l' hivern; 2.ª nom d' home; 3.ª certa classe de composició poética.

UN RECOLETO.

GEROGLIFICH.

P R
d e m a
N A N O
t
P R
D I S

JUTJE DE PAU.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

- XARADA 1.ª—*Sa-llen-ti-na*.
- IDEM 2.ª—*Có-le-ra*.
- ENDEVINALLA.—*Os*.
- CONVERSA.—*Carníval*.
- QUADRAT NUMÉRICH.— $\begin{matrix} 2 & 4 & 8 & 9 \\ & 9 & 8 & 4 & 2 \\ & & 4 & 2 & 9 & 8 \\ & & & 8 & 9 & 2 & 4 \end{matrix}$
- TRENCA-CLOSCAS.—*Anton*.
- LOGOGRIPO NUMÉRICH.—*Flama*.
- GEROGLIFICH.—*Un comensament ha de tenir un acabament*.

La professó d' aquest any.